

Становище

за Публикациите на доц. д-р Стоян Атанасов, представени на конкурса за професор по френска литература

Доц. Стоян Атанасов участва в конкурса за професор по френска литература с огромна и многостранна продукция, която показва широките му интереси. Публикациите засягат 4 основни области: средновековна и възрожденска литература ; съвременна литературна критика, теория на литературата и културология ; модерна и съвременна френска, франкофонска и българска литература ; франкофонията в България.

Най-многобройни са изследванията върху средновековната и ренесансовата литература, дисциплина, която доц. Атанасов преподава в СУ: две монографии (*Непознатият идол*, 141 стр., издадена във Франция и *Въведение към българския превод на Персевал или Разказа за Граал от Кретиен дьо Троя*, 100 стр. с обяснителните бележки), както и 20 статии, печатани в реномирани чуждестранни и български научни издания.

Проучванията му се отнасят към някои дискуссионни проблеми, като оборват убедително широко възприети трактовки и достигат до нови естетически изводи, свързани със структурното единство на някои анонимни рицарски романи.

Авторът се спира и на някои недостатъчно изследвани ключови мотиви и теми, които разкриват важни за средновековната поетика черти, като предлага и свои класификации и схеми на анализ. Такива са проучванията върху изграждането и значението на тялото с оглед на жанровата специфика и естетическите задачи в дадена епоха ; върху мотива за отвъдното и игровата стилистика в артуровския роман. Интересни са и наблюденията му върху фигурата на дървото като пространствен, фабулен и символичен елемент в структурата на куртоазния роман, върху характера на свръхестественото и отношението реалност / фантастичност в средновековната литература и др.

Във всички свои изследвания доц.Атанасов дава и своя нова интерпретация на добре познатите средновековни текстове и разглеждани теми и явления. Особено показателно в това отношение е монографичното изследване за последния недовършен роман *Персевал или разказ за Граала* на Кретиен дьо Троя. Въз основа на обстоен анализ върху фабулната структура, интертекстуални източници,

преобладаващи мотиви и типа герой, доц.Атанасов предлага нов прочит на този основен за средновековната литература роман, първия от поредицата текстове за Граала. Авторът представя романа както в контекста на другите произведения на Кретиен дьо Троя, така и с оглед на следващите трактовки на същата тема през 13 век, които показват развитието на мита за Граала в западноевропейската средновековна литература. Отличното познаване на средновековната култура и богатата ерудиция на доц.Атанасов изпъкват и в обстоянните научни бележки, в много от които се долавя личният анализаторски поглед на автора. Те се отнасят както към самия роман, така и към някои естетически явления и литературни традиции, характерни за епохата.

Определен принос съдържат и редица проучвания от типологично-съпоставителен характер, които поставят средновековната литература в контекста на литературното развитие. В тях от една страна се проследява развитието на основни литературни категории и мотиви от Античността до Възраждането (като символа и алегорията, начините на изобразяване на средновековното и ренесансово тяло и специфичните му значения и функции и др.). От друга страна, доц.Атанасов показва и диалогичността между Средновековната литература и модерното творчество въз основа на някои сходни, но наситени с ново съдържание принципи и мотиви. Този диалог между епохите и културите, представени чрез най-видните им творци – Данте, Рабле, Монтен, Сервантес, Еко, Хесе и др. откроява по-ясно както спецификата и приноса на средновековните текстове, мястото им в развитието на литературното писмо, така и новаторството на ренесансовите и постмодерни произведения. Тези студии показват вкуса на медиевиста към съвременността, богатата ерудиция на изследователя и задълбочените му знания, позволяващи му да достигне до интересни философски, литературни, естетически и културологични изводи.

За новаторския характер на изследванията върху средновековната и възрожденската литература свидетелстват и редица цитирания на негови трудове в проучвания на утвърдени медиевисти - Дени Ю, Р. Волф, Б. Рибемон, Р. Тракслер и други.

Втората основна област в научната продукция на доц.Стоян Атанасов отвежда към проблеми на съвременната литературна критика и културология. В множество статии, преводи и уводи на книги, рецензии и др. са представени преди всичко видни френски и франкофонски литературоведи и философи, очертали

развитието на съвременното литературознание и хуманитаристика. Това са Ролан Барт, изследователите от Женевската литературоведска школа, Клаудио Магрис, Фуко, Умберто Еко, Франсоа Артог, Алберто Мангуел, Цветан Тодоров и др.

Приносният характер на всички тези публикации е двустранен. От една страна, те са изключително полезни за българската научна аудитория, тъй като излагат ясно и в сбит вид основни методологични подходи при прочита на литературния текст и поставят някои въпроси от културологичен и философски характер. Особено голяма е заслугата на Стоян Атанасов за популяризиране идеите на Цветан Тодоров, на когото е посветена цяла критическа монография. Това е първото цялостно изследване у нас, а доколкото ми е известно и в европейски план, за творчеството и еволюцията на този виден български литературовед и философ хуманист.

От друга страна, някои от тези публикации насочват и към важни теоретични проблеми, доразвити и приложени в изследванията на Стоян Атанасов като възгледа за субективността и диалогичността в литературния текст, за прочита на тялото в Средновековната литература през погледа на Фуко, за модерността в литературата и връзката между традиция и новаторство. В няколкото статии отношението между традиция и новаторство, конкретизирано в антиномичната двойка Стари/Модерни е разгледано обстойно като се правят и някои интересни съпоставки между западноевропейската и българската литература и култура. Много убедително Атанасов свързва своите наблюдения със спецификата на западноевропейското и българското културно-историческо развитие и достига до важни изводи за характера на западната и българската идентичност.

Третият тематичен център в научната продукция на доц. Стоян Атанасов е свързана с модерната и съвременна френска, франкофонска и българска литература. Обект на изследване в тези статии са отделни проблеми и произведения на класически и настоящи автори Флобер, Пруст, Селин, Р.Музил, Нанси Хюстън, Боян Биолчев и др. Като филолог, търсещ връзката между литературните явления, Атанасов разглежда модерните творци в контекста на литературната традиция като посочва и новаторските аспекти в почерка им. Особено оригинални са наблюденията за статута на книгата и начина на четенето и преосмислянето ѝ в творчеството на Монтен, Флобер и Пруст, разгледани като емблематични топоси на отношението четене/писане. Бих искала да посоча и много интересните анализи за хумора в романа *Амазонката от Варое* от Биолчев, и поетиката на късия разказ в сборника

разкази *Белег* също от Боян Биолчев, разгледани в контекста на националната и западноевропейската литературни традиции.

Проучванията върху модерната и съвременна литература показват убедително, че доц. Атанасов е задълбочен изследовател, чиито идеи не се изчерпват с медиевистиката, теорията на литература и културологията. Статиите разкриват и вкуса на автора към съпоставителен анализ, умението му да намери интересен проблем, около който да изгради своя анализ.

Сред публикациите на Стоян Атанасов фигурират и редица заглавия с по-общ културологичен и дидактичен характер върху френския език и влиянието на френската култура в България, преподаването на френската литература и цивилизация др. Те дават ценна информация за състоянието на франкофонията у нас от средата на 19 век до наши дни, и представляват особен интерес за франкофонската публика. Тези текстове отразяват франкофонската дейност на Стоян Атанасов. В продължение на 8 години, от 1995 до 2003 г. той води рубриката България в годишното издание *L'Année francophone internationale*, което излиза едновременно в Париж и Монреал. Особено полезен както за българската културна общност, така и за франкофонската е *Библиографският указател на френскоезичната литература от български автори (1842-1995)*, излязъл под редакторството и съставителството на Стоян Атанасов.

За популяризаторската роля на Стоян Атанасов при представянето на френската литература и култура в България и на българската във франкофонския свят свидетелстват 20 преводи на книги, от които 11 от френски език на български и 9 от български на френски, 18 предговора и встъпителни студии, езиковото и научно редакторство на 14 преводни издания и др.

Признанието за многостранната научна, пропагандаторска и франкофонска дейност на доц Атанасов са и удостояванията му за Командор на академичните палми от Френското правителство.

Тъй като познавам отблизо не само научната, но и преподавателската работа на доц. Стоян Атанасов бих искала да отбележа и неговата ерудиция на отличен преподавател. Освен върху средновековната литература, Стоян Атанасов чете лекции в магистърската програма по превод към катедра Романистика и Англицистика, на която той е и един от основателите и ръководителите. Той е изнасял многократно и курсове лекции в университетите в Каен и Рен, върху редица литературни проблеми - медиевистика, стихознание, теория на литературата и др.

Доц. Стоян Атанасов е ръководил както докторски, така и множество магистърски тези.

Като имам предвид приносния характер на научните изследвания на доц. Стоян Атанасов, многобройната му продукция, задълбочените му знания и оригинална мисъл, качествата му на отличен преподавател, считам, че той отговаря напълно на изискванията за присъждане титлата професор по френска литература.

Доц. Дина Манчева

София, 27 август, 2011

